

ramo vsi, toraj delajmo tako in tam, kjer nam dobiček kaže, drugo opustimo. Pazimo, da gozde le toliko rabimo, kolikor ravno potrebujemo, da ne zabredemo še v večo stisko drv in lesa. Kdor les le seka, pa ne skrbi za zárod njegov, tak dela le nov Kras, in menda imamo že starega preveč! Našim starim očetom ne smemo toliko zameriti, kajti nekaj niso imeli gozdnih šol, niti mož, da bi jih bili podučevali, a mi se s tem ne moremo izgovarjati; zanamci bodo le naši trmi pripisovali hude pregreške v gozdnih rečéh.

Fr. Padar.

„Slavija“,

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

„Slavija“, vseslavjanska zavarovalna banka, se čedalje bolj razprostira. Komaj v kakih 11 mesecih svojega delovanja šteje že 10.000 udov z istino 7 milijonov goldinarjev a. v. Te številke gotovo priporočujejo „Slavijo“. Naj še posebno omenimo 3. oddelek, namreč zavarovanje za življenje „vzajemno podedovanjsko društvo“ ter naznanimo ob kratkem naslednje: Hvalevredno je, ako oče skrbi za prihodnost svoje družine, še hvalevrednejše pa je, ako več družin to vzajemno podpira. Velik dobiček dobaja onim, kateri so udje „Slavije“, ako je veliko tisoč družin pod njenim varstvom. Ona ima nalogo ne samo pomnožiti tiste istine, ktera pride v banko z obresti, temuč tudi obrestine vloge tistih udov, kateri so umrli. — Če, na priliko, oče za svojega otroka skozi 20 let (dvajsetletno vzajemno podedovanjsko društvo) vsako leto 40 gold. v banko položi, dobí čez 20 let najmanj 2120 gold., pa ta kapital utegne tudi do 3200 gold. narasti, zato, ker so tudi obrestine vloge umrlih udov prištevane. Za malo premijo zavarovalnih vlog, ktera se samo 6 let plačuje, plača se plačevalcu vsa nazaj z obresti in obresti od obresti, ako namreč zavarovanec umrje, predno določeni čas preteče.

Po pravilih vseh zavarovalnih zavodov zgubi zavarovalna vloga svojo veljavo, ako je zavarovanec vojak. Ko je pa vlada novo vojaško postavo osnovala, je „Slavija“ pravila svoja tako preuredila, da ima zavarovalna vloga svojo veljavo tudi ob času vojske, ako zavarovanec pri pristopu v podedovanjsko društvo zagotovi, da $\frac{1}{3}$ zavarovalne vloge več plača, kakor sicer.

Tacih dobičkov ne daje noben drugi zavod, kakor samo „Slavija“.

Razun teh dobičkov daje „Slavija“ tudi svojim udom predplačila za majhine obresti; dalje pazijo udje tudi na stanje premoženja in njegovega razdeljenja in volijo pri generalnih sejah iz svoje srede pregledne odbornike.

Banka „Slavija“ dela tedaj na vso moč na to, da vse slavjanske narode združi v eno veliko družino; ona je velik korak k slavjanski vzajemnosti. Zato je vredna udeležstva vrlih Slovencev.

Šolske stvari.

0 nagnjenji starišev do šole.

Spisal J. Zima, učitelj v Vélikovcu na Koroškem.

Vsakemu omikanemu človeku je dobro znano, da ljudska šola je odgojiteljica mladega naroda, v ktereга stavimo ves naš up, vso našo prihodnost, vso našo srečo. Ljudska šola je podlaga tudi vsi drugi izobrazbenosti.

Šola je bila že starodavnim narodom, kakor Grkom in Rimljanom, imenitna in sveta reč, čeravno je takrat bila v razmeri z današnjo zeló enostranska, in je le

moški spol do nje imel pravico kakor v obče na omiko. Učitelj se je visoko spoštoval, in že veliki kralj Macedonski Aleksander je rekel: „Očetu se zahvaljujem za svoje življenje, učeniku pa, da vredno živim.“ Kristijanstvo pa je šoli dalo drug obraz, da visoko stoji nad stari.

Vsak bodi-si moškega ali ženskega spola, naj je, reven ali bogat, v ličnem poslopji ali v borni bajtici luč svetá zagledal, ima pravico, mikati se v šoli, in srečen je vsak, kdor je imel priložnost, obiskovati šolo in prisvojiti si znanstev, ki so mu potrebna za življenje.

Gledé na vse to mora pa človeka velika žalost presuniti, ako vidi, da tū in tam se nahajajo taki, kateri imajo največo dolžnost, šolo podpirati, učitelju nauk in odgojo lajšati, namreč, stariši, šolski omiki vedoma ali nevedoma pot zapirajo, pot k dobremu in lepemu, pot k telesni in dušni sreči! Take stariše zadeva težka odgovornost, ako branijo svojim otrokom pot v šolo. Če morete otrokom svojim zapustiti toliko premoženja, da bodo mogli kedaj pošteno brez skrbi živeti, dobro! — ali pa mislite, da z denarjem je vse storjeno za posvetno veljavo in dušni blagor? Nikakor ne! Če tudi je tele zlato, vendar je le tele! Če pa otrokom svojim ne zapustite nič, ne kratite jim saj poduka v šoli, da si priučé to in uno, kar jim pomagakedaj si kos kruha laglje služiti. Če žebeta, junca ali kozliča ne pošiljate v šolo, mislite si vendar, da človek je kaj družega kakor živina!

Želeti bi bilo dandanes prav veliko tacih vestnih, dobrih mater, kakor je bila Kornelija — Rimljanka — ktera, ko so jo druge visoke gospé, ponašaje se s svojimi dragocenimi rečmi, vprašale: „kaj pa ona ima posebno dragega?“ pripelje svoje ljube otročiče ter jim odgovori: „tū so moje največe dragocenosti!“ Želeti bi bilo dandanes mnogo tacih skrbnih mater, kakor je bila žena vélikega Washingtona, ktera, ko jo je cesar Napoleon I. vprašal: „kaj je za boljo izrejo otrók najbolj potrebno?“ mu odgovorila: „treba nam je dobrih mater!“ Kje najdemo dandanes neko Jero, kakor nam jo veliki učitelj Pestaloci popisuje?

Dokler bodo stariši mlačni do šole, — dokler ne bodo spoštovali učiteljev, — dokler ne bodo vsake besede, ktero govorijo vpričo svojih otrók, na vago devali, — tako dolgo šola ne bo cvetela, tako dolgo odgoja ne bo taka, kakoršna bi morala biti. Mlada srca so kakor vosek; v nje se vtisne vse, česar neprevdaren človek še ne misli ne.

Domača izreja veljá toliko kot šola; ona je djanska šola. Zato se ta z uno veže, in obojne ste otroku živo potrebne. Kjer pa stariši nimajo srca do šole, ondi tudi domača izreja ni nič vredna, in gorjé narodu brez prave omike, to je, one omike, kjer sta si nauk in vera brat in sestra.

Kjer pa vidimo stariše, navdane z ljubeznijo do šole, ondi je tudi dobra domača izreja že na pol zagotovljena, in blagor takemu narodu, kjer bivajo take rodovine!

Da bi tako bilo povsod v mili naši domovini slovenski!

Mnogovrstne novice.

* Koliko se v našem cesarstvu leto in dan sné in popije. Če štejemo prebivalcev nekaj čez 37 milijonov, nam kažejo sledeče številke, da se veliko povžije, — mesá in rib čez 17 milijonov centov, moke in sočivja čez 106 milijonov centov, zelenjade čez 185 milijonov centov, mleka, sira, sirovega masla (putra) blizo 6 milijonov centov, sadja čez 4 milijone centov, cukra in sirupa čez 1 milijon centov, kave, ci-

horije in dišav 389.000 centov, jajic čez 2 milijona centov, medú in medovnikov 150.000 centov, soli blizo 3 milijone centov — v vsem skupaj jedí čez 226 milijonov centov; po takem povžije vsaka oseba leto in dan blizo 6 centov. Popije pa se leto in dan v Avstriji vina in mošta 32 milijonov, piva 17 milijonov in žganjic 1 milijon veder, skupaj 50 milijonov veder.

* Dolgovi evropskih držav. Po natančnem računu so vse evropske države skupaj dolžne 66.013,111.000 frankov, obresti (činži) od tega dolgá pa znašajo 2.438,963.000 frankov. Od tega dolgá dohaja na: Angleško 18.665,270.000 frankov, Francosko 12.315,946.000 frankov, Avstrijo 7078,028.000 frankov, Rusijo 6883,280.000 frankov, Italijo 5288,000.000 frankov, Španijo 4705,370.000 frankov, Nizozemljo 2100,387.000 frankov, Prusijo 1526,624.000 fr., Nemčijo 1384,514.000 frankov, Turčijo 1238,000.000 frankov, Portugaljsko 1069,852.000 frankov, Dansko 747,737.000 frankov, Belgijo 475,486.000 frankov, Grško 452,672.000 frankov, Švedsko 419,225.000 frankov, Rimsko 336,891.000 frankov, Norvegijo 46,330.000 frankov. Ker se vé, da en konj vleče 18 centov, tedaj bi se potrebovalo 233.523 kónj, da bi to pézo denarja peljali, ki so ga evropske države dolžne. Dandanes pa, ker se vse po železnicah prevažva, bi se potrebovalo 2335 vozov, ako bi se na en voz naložilo 1800 centov denarja. Če ena mašina (en hlapón) 30 tacih z denarjem obloženih vóz pelje, bi tedaj 78 hlaponov se potrebovalo, da bi to strašno težo peljati mogli. — In vpričo teh števil se še zmirom delajo novi dolgovi! Kamo pridemo?

Lepoznanski del.

Smrt Smail-Age Čengića.

Po Ivanu Mažuranić-u, poslovenil Janez Bilc. *)

I.

Agovanje.

Hlapce kliče Smail-aga,
V sredi Stolca, kule svoje,
V hercegovski pokrajini:
„Sem stopite hlapci moji,
Pripeljite mi gorjance,
Ktere vjel sem na Morači,
Na Morači vodi hladnej.
Pa Duraka ž njimi starca,
Ker mi svet'val je plašljivec,
Da pustim jih naj v domovje,
Ker so, djal je, hudi Vlahi,
In za vlaške glave bodo
Maščevali se nad mojo:
Ko da črni volk se trese
Pred planinsko lačno miško.“
Hitro hlapci na povelje
Pripeljali so jetnike.

*) Preteklo je že mnogo let, kar je bilo po „Glasniku“ naznanjeno, da pride v „Cvetju iz domačih in tujih logov“ na svitlo moja prestava prekrasne Mažuranićeve pesmi „Smrt Smail-Age Čengića“. Al razne okoliščine bile so krive, da ni takrat pesem tiskana bila. Popravlil in opilil sem jo še sèm ter tjà, in jo tukaj slovenskemu svetu izročam, da se napaja krasote narodne in zares veličastne poezije.

Slovenci! sprejmite jo blagovoljno! Tuje, Slovencem nerazumljive besede sem pod vrsticami z domačimi pojasnil. Ker sem povsod na tanko originalu sledil in ker so v njem nekatere vrstice nekako nerazumljive, so one tudi v prestavi nekako temne; dajo se različno tolmačiti. Očitalo se mi bo morebiti, da sem preveč elizij v vrsticah napravil, al velikokrat se jih ni bilo moč ogniti; posebno pri pridevnikih sem rajši samoglasnice izpuščal, kakor skrajšane, našemu narečju nekako tuje sklone rabil.

To opaziti se mi je potrebno zdelo.

Žulijo jim noge sponi,
Roke ostri pa grebeni.
Ko jih vidi silni aga,
Brž pripreže gojne vole
In krvnike ljute rise,
Turške dare jim daruje:
Vsakemu da možu oster kolec,
Temu kolec, unemu konopec,
Temu ostro je namenil sabljo.
„Oj, kristijani, pojdite po dare,
Ktere Turek sem pripravil,
Vam in brdom vašim kamenitim,
Kakor vam tako tud vašim brdom.“
Turčin reče, al za sveto
Kristusovo vero umreti
Težko ni mu, ki se za-njo bije.
Kol se krene zdaj nekolkrat,
Ostra sablja pa zažvižga,
Zavrtijo vislice se tanke,
Črnogorci mladi ne zacvile,
Ni cviljenja ni z zobmi škripanja.
Po poljani črna kri se vlije,
Ni cviljenja ni z zobmi škripanja.
Napolnilo polje se s telesi,
Ni cviljenja ni z zobmi škripanja.
Ampak ta pomoč le božjo kliče,
Uni lepo Jezusovo imé;
Ter se lahko od solca so ločili
Bojevalci vajeni umirat'.
Kakor reka kri po polji teče;
Turci — križem roke — z'jajo.
Kdor je mlaji muke gleda
Rad na lipovem kristijanu;
Kdor je starji, tiste muke
Sam na sebi z vlaške roke
Že naprej od straha čuti.

Ljuti aga temno gleda,
Kjer se s silo čudit mora
Silen ors'lan *) gorskej miški.
Ak junak si maševat' ne moreš
Na junaku se, dok ne trepeče.
Vmoril Turčin toliko junakov,
Vmoril, — srca ne iskali —
Ki brez straha vsi so pred njim pali.
Boj se njega, ki je vajen
Vmirati brez silne tuge.

To krepost je videl aga,
V dnu srca ga je zazeblo,
Kakor bi ga zblo v dušo
Z mrzlo ostjo ostro šilo.
Mar od tuge za junaci,
Ki zastonj jih je pogubil?
Turčin tuge za kristjana nima.
Mar za to, ker se boji za glavo?
Sam tají to sebi silni aga.
Al ne vidiš; kak se trudi
Mrz odgnati junak hudi,
Ki mu s tiste pikce male
Po telesu mrzle valja vale?

Glava, glej, se proti nebu
Hrabro dviga in oholo;
Gledaj čelo jasno in oko,
Kak sveti pod njim se bistro;
Glej kak svojo moč poznavši
Ravno dviže se podoba;
Pa povej mi, al trepeta
Tukaj je najmanjši senca?

*) Ors'lan = oroslan.